

Veiledning til bok og nettsted

For første gang vil elevene på Naturbruk ha et læringsmiddel som inkluderer både bok og et nettsted. Bokas rolle vil i stor grad være å presentere kjernen i faget. Samtidig er dette en innføringsbok i et omfattende fag. Den enkelte elev og skole må velge hva de skal prioritere, og forhåpentligvis kan mange finne mye relevant stoff i bøkene. Bøkene er derfor blitt omfattende og godt illustrert. Nettstedet sin rolle er blant annet å vise vei ut i «den store verden» til andre kilder og andre måter å se naturbruksvirksomheten på. Det kan være gjennom møter med yrkesutøvere, lenkesamlinger til organisasjoner og filmer/videoklipp fra NRK-arkivet og andre kilder.

Bøkene

I denne boka kan du lese om fagstoff som er felles for de grønne (landbaserte) produksjonene og aktivitetene innen naturbruk. Den andre boka, *Naturbruk – produksjoner og aktiviteter* dreier seg om ulike produksjoner og aktiviteter som er vanlige i Norge.

Hvert kapittel i bøkene er organisert i temaer, over to eller flere sider. Når du har lest og jobba med et tema bør du stoppe opp og tenke; hva har jeg lært nå? Framstillingen i bøkene er fortellende. En god måte å arbeide med stoffet, er at du selv strukturerer stoffet i de ulike avsnittene i punkter. Disse punktene kan du skrive ned på et ark eller på PC.

Til hvert kapittel er det testoppgaver og andre typer oppgaver. Disse finner du på læringsmiddelets nettsted.

Naturbruk på nett

Det nettbaserte digitale læringsmiddelet for Naturbruk Vg1, finner du på www.naturbruk.no/vg1. Her kan naturbruksleverer finne stoff som interesserer og som er viktig i forhold til målene i læreplanen. Vi har lagt vekt på å belyse mangfoldet og mulighetene innen naturbruk gjennom film, lyd, tekst og bilder. Lærestoffet blir tilrettelagt gjennom interaktive oppgaver, hundrevis av opptak fra NRKs rikeholdige arkiver og gjennom spillet *Tevling* – hvor du kan teste dine naturbrukskunnskaper. På nettstedet møter du også naturbrukere fra forskjellige deler av landet med naturbruksyrker som anleggsgartner, gartner, bonde, reineier og skogbruker. Du kan også møte folk som driver med fiske, akvakultur, sports- og familiedyr.

Opplæringen

Opplæringen i naturbruk skjer gjennom praktiske øvelser og gjennom arbeid med naturbruksbøkene og nett. Noen elever trives best med praktiske øvelser, andre med bøker og PC i klasserom. For å ha utbytte av skolegangen trengs begge læringsmåtene. Det er derfor helt nødvendig at du i noen grad behersker begge arbeidsmåtene.

Lykke til fra Hans Petter Evensen, Tun Forlag og NRK

Innhold

BÆREKRAFTIG NATURBRUK	11
BÆREKRAFTIG UTVIKLING.....	12
ETIKK OG NATURBRUK	14
KUNNSKAP FOR BÆREKRAFTIG OG ETISK NATURBRUK.....	18
BÆREKRAFTIG NATURBRUK MÅ LEGGE VEKT PÅ.....	20
HELSE, MILJØ OG SIKKERHET.....	25
PAKLEDNING OG PERSONLIG VERNEUTSTYR	26
RISIKOANALYSE	32
KRAV OM DOKUMENTERT SIKKERHETSOPPLÆRING	34
FØRSTEHJELP	36
BRANNVERN	42
PLANTER, SOPP OG DYR	51
LEVENDE ORGANISERS KRAV TIL LIVSMILJØ.....	52
OVERSIKT OVER LEVENDE ORGANISMER	55
VIRUS OG BAKTERIER.....	56
ENCELLEDE DYR.....	58
ALGER, MOSER OG BREGNEPLANTER	60
FRØPLANTER.....	62
SOPP OG LAV.....	66
VIRVELLØSE DYR.....	68
FISK, HERPTILER OG FUGLER	73
PATTEDYR	77
VEGETASJONEN I NORGE	83
VEGETASJONSTYPER I NORGE.....	84
KYSTEN OG STRANDKANTEN	86
VARMEKREVENDE LAUVSKOG	88
BARSKOG OG HARDFØR LAUVSKOG	90
MYR.....	92
FJELLET.....	94
KULTURLANDSKAPET	96

DYRAS NATURLIGE ATFERD.....	99
MEDFØDT ATFERD	100
HVORDAN LÆRER DYRA?	102
SPRÅK OG KOMMUNIKASJON.....	104
RANGORDEN OG TERRITORIUM	106
RENSLIGHET OG KROPPSPLEIE.....	108
ATFERD I FORBINDELSE MED ERNÆRING.....	110
FORPLANTNING OG ATFERD.....	113
DYRAS FEM FRIHETER.....	116
FØLELSER HOS DYR OG MENNESKER.....	118
MORAL OG ETIKK I DYRESTELLET	120
VÆR OG KLIMA.....	123
TEMPERATUR OG VIND	124
NEDBØR OG LUFTFUKTIGHET.....	129
HVA ER GODT VÆR FOR PLANTER OG DYR?.....	132
HVORDAN BLIR VÆRET?.....	136
HVORDAN OPLEVER VI VÆRET?	138
SNØ.....	140
SNØSKRED.....	144
FJELLGRUNN, JORD OG VANN.....	149
BERGARTENE.....	150
BERGGRUNN OG PLANTEVEKST	156
BLI KJENT MED JORDARTENE.....	158
KORNSTØRRELSE I MINERALJORD.....	160
VIKTIGE PRAKTISKE EGENSKAPER VED MINERALJORDA	162
JORDSMONNET	168
ULIKE TYPER JORDSMONN.....	170
OM Å VITE HVOR VI ER, OG Å FINNE VEIEN	175
OM Å FINNE NORD-SØR	176
KART.....	178
BRUK AV KART OG KOMPASS.....	180
GPS.....	182
HUS TIL PLANTER, DYR OG MENNESKER	185
HUS FOR NATURBRUK	186
VEDLIKEHOLD AV HUS GJENNOM ET ÅR	192
BRUK AV HUS	194

FRAMKOMST- OG TREKKMIDLER.....	199
EN DAG SOM WHITEKEEPER-ELEV	200
TEKNOLOGI FØR, NÅ OG I FRAMTIDA	202
DYR OG MENNESKER SOM TREKKER OG BÆRER	208
BÅTER TIL FRILUFTSLIV OG FISKE.....	210
FRAMKOMST- OG TREKKMIDLER MED MOTORER	212
ULIKE MOTORTYPER OG ANVENDELSE I NATURBRUK.....	216
KONTROLL AV MOTORER FØR START OG UNDER BRUK.....	222
START OG STOPP AV MOTOREN	224
PERIODISK KONTROLL	226
TRAKTOREN – OPPBYGNING OG SIKKERHET	228
TRAKTOREN – KRAFTOVERFØRING, STYRING OG BREMS.....	231
TILKOPLING AV REDSKAP TIL TRAKTOREN	235
TRAKTORENS TREKKKROK OG KRAFTUTTAK	238
TRAKTORENS HYDRAULIKKSYSTEM	240
VERKTØY OG VERKSTED.....	243
VERKTØYKASSA	244
VERKSTED OG REDSKAPSRØM	251
SPYLE, SLIPE OG LØFTE	254
MOTORSAG	256
MATERIALER OG MATERIALBRUK	259
MATERIALER OG BÆREKRAFTIG NATURBRUK	260
NATURSTEIN, TEGLSTEIN OG BETONG.....	262
BRUK AV TRE OG TREVRISKE SOM MATERIALE.....	266
PELS, SKINN OG ULL.....	272
METALLER MED VEKT PÅ STÅL.....	275
PLAST.....	280
TAUVERK, KJETTING OG STÅLTAU	282
LITTERATURLISTE.....	284
STIKKORD	285